

**PANÓW
PIŁA**
TRZY LEGENDY
O JAKUBIE **SZELI**
RYSZARD JAMKA

MARGINESY

Spis treści

PROLOG	7
ROZDZIAŁ 1	
UPIÓR ŻĄDA MIEJSCA PRZY STOLE	15
1.1. Białe plamy	20
1.2. Wyparte korzenie	23
1.3. Republika inteligenccka	28
1.4. Bohater to twój oręż!	34
ROZDZIAŁ 2	
SZELA I JEGO ŚWIAT	45
2.1. Poddaństwo i pańszczyzna	45
2.2. Zagrodnik i plenipotent gromadzki	51
2.3. Powstanie 1846 roku	59
2.4. Rabacja	66
2.5. Renitencja i zesłanie	82

ROZDZIAŁ 3	
CZARNA LEGENDA	99
3.1. <i>Fake news</i> Boguszów	99
3.2. Stały bohater wierszy, powieści i dramatów	109
3.3. Sztuki plastyczne w służbie czarnej legendy	138
3.4. Dusza kontrrewolucji, czyli austriacka próba kontrnarracji	145
ROZDZIAŁ 4	
BIAŁA LEGENDA	163
4.1. Spóźniona modernizacja	163
4.2. Zgodni w ucisku, niezgodni w przemocy. Pamięć o pańszczyźnie i rabacji	176
4.3. „Przeciw rozdrapywaniu tej zabliźnionej rany” – ludowcy a Jakub Szela	189
4.4. Bój o literacki parnas. <i>Słowo o Jakóbie Szeli</i> Brunona Jasieńskiego	204
4.5. Radykalizacja ruchu ludowego radykalizacją białej legendy	212
ROZDZIAŁ 5	
CZERWONA LEGENDA	229
5.1. Co mówili klasycy?	229
5.2. Spór w rocznicę. Chłopi przeciwko katolikom	236
5.3. Kościuszko czy Szela?	252
5.4. W okowach stalinizmu	266
5.5. Jakub Szela w historiografii marksistowskiej	270

ROZDZIAŁ 6	
BADANIA TERENOWE „SZELA”	289
6.1. Co i jak chciano zbadać?	291
6.2. Oddajmy im głos	297
6.3. Na styku legend	308
ROZDZIAŁ 7	
KRUSZENIE POMNIKA – SIŁA LEGEND PO 1956 ROKU	317
7.1. Historycy kręcą trybami przeszłości	319
7.2. Reglamentowany pluralizm	327
7.3. Historia kołem się toczy	354
Galicyjski Robin Hood? Słów kilka o wyjątkowości Szeli	365
Epilog	371
Podziękowania	377
Bibliografia	379
Przypisy	399
Indeks osobowy	457
Źródła ilustracji	467